

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

3213 SAYILI MADEN KANUNU VE DEVLET HAKKI UYGULAMASI Y.M.M. TASDİKİ, DENETİM VE RAPOR

Y.M.M ADEM ÖZZAİM

**3213 sayılı maden kanununun 14 ncü maddesi
ile madenlerde devlet hakkının beyanı için
verilen “devlet hakkı beyan formunun” yeminli
mali müşavirlerce tasdiki zorunlu hale
getirilmiştir.**

Ek.1

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

Devlet Hakkı İle İlgili Yasal Düzenleme

Madde 14 –
Devlet hakkı, ocaktan çıkarılan madenin ocak başındaki fiyatından alınır.

OCAK BAŞI FİYATININ TAMINLANMASI

Üretilen madenin
hammadde olarak kullanılması veya satılması
hâlinde, aynı pazar ortamında madenin
işletmelerdeki tüvenan *(işlenmemiş ham)*
olarak ocak başı satışında uygulanan fiyat,
ocak başı satış fiyatıdır

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

OCAK BAŞI FİYATININ TAMINLANMASI

Madenlerden alınan Devlet hakkına esas olan emsal ocak başı satış fiyatı, bölgeler de dikkate alınarak her madene ait ayrı ayrı ve uygulandığı yıl için belirlenerek Genel Müdürlükçe ilan edilir.

EK 2

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

OCAK BAŞI FİYATININ TAMINLANMASI

Ruhsat sahipleri tarafından Devlet haklarının beyanında kullanılan ocak başı satış fiyatı, Genel Müdürlükçe ilan edilen ocak başı satış fiyatından daha düşük olamaz.

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

OCAK BAŞI FİYATININ TAMINLANMASI

Tüvenan madenin, herhangi bir zenginleştirme işlemine tabi tutulduktan veya bir prosesten geçirildikten sonra satış fiyatının oluştuğu durumlarda, ocak başı satış fiyatı, madenin ocakta üretiminden ilk satışının yapıldığı aşamaya kadar oluşan nakliye, zenginleştirme ve varsa farklı prosese ait kullanılan tesis ve ekipmanın amortismanı dahil giderler çıkarılarak oluşan fiyattır.

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of Istanbul

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

Madenler Gruplara Ayrılmış ve Her Grup İçin Ayrı Devlet Hakkı Oranları Belirlenmiştir.
Madenin hangi grupta olduğu o maden için verilmiş **İŞLETME RUHSATINDA** yer almaktadır.

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

a) I. Grup (a) bendi madenlerin valilik veya il özel idaresince belirlenen ve ilan edilen boyutlandırılmış ve/veya yıkanmış piyasa satış fiyatı üzerinden %4 oranında,

b) I. Grup (b) bendi madenlerden %4 oranında,

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

- c) II. Grup (a) ve (c) bendi madenlerden %4 (Kaba inşaat, baraj, gölet, liman gibi yapılarda kullanılan tüvenan hammadde dışında bu maddedeki Devlet hakkı boyutlandırılmış fiyat üzerinden alınır.) oranında,
- ç) II. Grup (b) bendi madenlerde doğal taşın özelliklerine ve bulunduğu bölgeye göre ocakta oluşan piyasa satış fiyatı üzerinden %4,5 oranında,

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

d) III. Grup kaynak tuzlarından %1 oranında, bu grubun diğer madenlerinden %5 oranında

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

e) IV. Grup madenlerden; altın, gümüş, platin, bakır, kurşun, çinko, krom, alüminyum ve uranyum oksit madenlerinden ekli (3) sayılı tabloda belirtilen oranlarda, uranyum oksit dışındaki radyoaktif mineraller ve diğer radyoaktif maddelerden %8 oranında, diğerlerinden ise %3 oranında,

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

f) V. Grup madenlerden %4 oranında,

ALINIR.

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

İşletme izni olan maden ruhsatlarından her yıl en az ruhsat bedeli kadar Devlet hakkı alınır.

Ancak, kaynak tuzlaları, lületaşı ve oltu taşı için düzenlenen ruhsatlardan alınacak Devlet hakkında bu şart aranmaz

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

IV. Grup (c) bendi madenlerin yurt içinde entegre tesislerde kullanılarak metal hale getirilmesi halinde ödenmesi gereken Devlet hakkının % 75'i alınmaz.

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

Yeraltı işletme yöntemi ile üretim yapılması durumunda ödenmesi gereken Devlet hakkının % 50'si alınmaz.

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

- * Altın, gümüş ve platin madenleri bu madde ile getirilen herhangi bir özel indirimden istifade edemez.
- * Altın, gümüş ve platin dışındaki diğer madenler ise bu madde kapsamında belirtilen özel indirimlerin sadece birinden istifade edebilirler.

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

* Bu madde kapsamında belirtilen özel indirimlerden istifade edenler, bu Kanunun 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen teşviklerden yararlanamaz .

Madde 9 - Ürettiği madeni yurt içinde ve kendi tesisinde işleyip ek katma değer sağlayanlardan, bu tesislerde üretimde değerlendirilen maden miktarı için Devlet hakkının % 50'si ve IV. Grup (c) bendi madenlerden altın, gümüş ve platin için ise Devlet hakkının % 40'ı alınmaz.

Bu hüküm I. Grup madenler, II. Grup (a) ve (c) bendi madenler ve mıcır ile kaba inşaat, baraj, gölet, liman, yol ve benzeri yapılarda kullanılan her türlü yapı hammaddesi için uygulanmaz

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

Bu yerlerin Devlet ormanlarına rastlaması ve Tarım ve Orman Bakanlığınca verilen izin beş hektarı geçmemesi hâlinde, bu alandan ağaçlandırma bedeli dışında başkaca bir bedel alınmaz. Sahanın rehabilite edilerek teslim edilmesinden sonra, talep edilmesi hâlinde teslim edilen saha kadar aynı şartlarda izin verilir

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

Bir ruhsat sahasında defaten verilen iznin beş hektarı geçmesi hâlinde, beş hektarı aşan kısım için orman mevzuatı hükümlerine göre fon bedelleri hariç diğer bedeller alınır.

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

DEVLET HAKKI, MATRAH VE ORAN

Ruhsatın temdit edilmesi durumunda, aynı ruhsat sahası içerisinde Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilen sahanın beş hektarı geçmemesi hâlinde ağaçlandırma bedeli, beş hektarı geçmesi hâlinde beş hektarı aşan kısım için fon bedelleri hariç orman mevzuatı hükümlerine göre bedel alınır.

TASDİK DÜZENLEMESİ

Genel Müdürlük, Devlet hakkının, bu Kanun hükümlerine uygun ve doğru bir şekilde hesap ve beyan edilmesine ilişkin tüm hususları, ruhsat sahasının büyüklüğü, maden grubu veya türü, işletme cirosu veya işletmenin kamuya ait olup olmaması hususlarını dikkate alarak, 3568 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde yeminli mali müşavirlerin tasdikine tabi tutabilir.

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

TASDİK DÜZENLEMESİ

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait olmayıp,
* Bu maddenin (14. Madde) altıncı veya yedinci fıkrası kapsamında belirtilen özel indirimlerden veya

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

TASDİK DÜZENLEMESİ

* 9 uncu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen teşviklerden yararlanan ruhsatlar ile

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

TASDİK DÜZENLEMESİ

* Ruhsat sahiplerinin kendi çimento üretim tesisinin hammadde ihtiyacını tedarik ettiği ruhsatların,

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

TASDİK DÜZENLEMESİ

* Altın, gümüş ve/veya platin işletme izni olan ruhsatların ve

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

TASDİK DÜZENLEMESİ

* İlgili mali mevzuat kapsamında yeminli mali müşavir tasdikine tabi olan ruhsat sahiplerinin ruhsatlarının Devlet hakkı beyan formunun yeminli mali müşavirlerin tasdiki ve ruhsat sahibinin imzası ile verilmesi zorunludur.

TASDİK DÜZENLEMESİ

Bu zorunluluğa uymayan Devlet hakkı beyanları verilmemiş sayılır. Yeminli mali müşavirler yaptıkları tasdikin doğru olmaması halinde, tasdikin kapsamı ile sınırlı olmak üzere, kaybına uğratılan Devlet hakkından ve kesilecek cezalardan ruhsat sahibi ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar.

Yeminli mali müşavirlerin tasdik raporlarına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak yönetmelikle belirlenir.

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

DÜZENLENECEK RAPORUN NİTELİĞİ

Devlet hakkı tasdik raporu

ÖZEL AMAÇLI BİR TESPİT RAPORU niteliğinde olacaktır.

TESPİTİ BEKLENEN HUSUSLAR ?

- * Devlet hakkı hesabına esas alınacak maden miktarı konusunda fatura, sevk belgesi ve sevk irsaliye belgeleri,
- * Bunlarla ilgili işletme kayıtları ve faaliyet raporlarının esas alınması ve
- * Kayıtlarda ve raporlarda yer alan miktarların devlet hakkı beyanına doğru bir şekilde yansıtıldığıının tespit edilmesi gerekmektedir.

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

TESPİTİ BEKLENEN HUSUSLAR ?

Yeminli mali müşavirlerce hazırlanacak tam tasdik raporlarında ruhsat sahibi tarafından devlet hakkı beyanında kullanılan ocak başı satış fiyatının kayıt ve belgelerinde yer alan fiyatlarla uyumlu olduğunun ve Genel Müdürlükçe ilan edilen fiyattan düşük olmadığının tespit edilerek onaylanması gerekmektedir.

TESPİTİ BEKLENEN HUSUSLAR ?

Tüvenan madenin, herhangi bir zenginleştirme işlemine tabi tutulduktan veya bir prosesten geçirildikten sonra satış fiyatının oluştuğu durumlarda, ocak başı satış fiyatı; ilk satışının yapıldığı aşamaya kadar oluşan nakliye, zenginleştirme ve varsa farklı prosese ait kullanılan tesis ve ekipmanın amortismanı dahil tesise ait enerji, su, kimyasallar, bakım-onarım, sarf malzemesi giderleri ile tesiste çalışan personel giderleri, tesisten satışa kadar olan nakliye giderleri, teknolojik test giderleri ve paketleme giderleri çıkarılarak hesaplanmaktadır. Bu çerçevede ruhsat sahibi tarafından yapılan ocak başı satış fiyatı hesabının işletmenin yasal defter kayıtları ile uyumlu olduğu ve Genel Müdürlükçe belirlenen fiyattan düşük olmadığı YMM tarafından hazırlanacak tasdik raporlarında onaya bağlanmalıdır.

TESPİTİ BEKLENEN HUSUSLAR ?

Devlet hakkının hesabında uygulanacak oranlar madenler dört gruba ayrılmak suretiyle belirlenmiş olup, ruhsat sahibi tarafından uygulanan oranın bu gruplandırma çerçevesinde belirlenen oranlarla uyumu YMM tarafından hazırlanan raporda onaya bağlanmış olmalıdır.

TESPİTİ BEKLENEN HUSUSLAR ?

Devlet hakkı, belirlenen matraha ilgili oranın uygulanması suretiyle hesaplanmaktadır. Ruhsat sahibin yapmış olduğu hesabın doğruluğu, uygulanan muafiyet ve indirimlerin doğru hesaplanıp hesaplanmadığı konuları da YMM tarafından hazırlanacak tasdik raporlarında onaya bağlanmalıdır.

RAPOR DİZPOZİSYONU

I - GENEL BİLGİ:

- * Mükellefin adı-soyadı veya unvanı, vergi kimlik numarası, bağlı bulunduğu vergi dairesi, bağlı bulunduğu meslek teşekkülü ve sicil numarası.
- * Faaliyet konusu.
- * İletişim bilgileri.
- * Mükellefin bir tüzel kişilik olması halinde kanuni temsilcilerine ait bilgiler.
- * Tasdik dönemine ilişkin bilançolar ve gelir tabloları.
- * Muhasebe işlemlerinden sorumlu personel hakkında bilgi
- * Teknik nezaretçi hakkında bilgi
- * Gerekli görülen diğer hususlar.

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

RAPOR DİZPOZİSYONU

II - USUL İNCELEMELERİ:

(Bu bölümde sınırlandırıcı olmamak kaydıyla asgari aşağıdaki bilgilere yer verilebilir.)

A) Mükellefin Faaliyetine İlişkin Bilgiler

* İşletmenin tasdik dönemi faaliyet raporu

RAPOR DİZPOZİSYONU

II - USUL İNCELEMELERİ:

B) Mükellefin Belge ve Kayıt Düzenine İlişkin Bilgiler:

- * Yasal defterlerin tasdikine ilişkin bilgiler.
- * Defter kayıtlarına dayanak teşkil eden belgelerin (Sevk fişleri dahil) usulüne uygun olup olmadığı,
- * Defter kayıtlarının kayıt nizamına, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve genel muhasebe kurallarına uygun olup olmadığı.

RAPOR DİZPOZİSYONU

II - USUL İNCELEMELERİ:

C) Denetleme Yöntemine İlişkin Bilgiler:

Bu bölümde yeminli mali müşavirler Devlet Hakkı tasdik çalışmalarının yürütülmesinde uyguladıkları denetim yöntemini, kanıt toplama tekniklerini ve denetim ile ilgili açıklanmasını gerekli gördükleri diğer hususları açıkça belirteceklerdir.

- * Denetim planlanması ile ilgili bilgiler.
- * Kanıtların toplanmasında uygulanan teknikler.
- * Uygulanan inceleme testleri ve izlenen inceleme yöntem ve teknikleri.

Yeminli mali müşavirler bu bölümde ayrıca topladıkları kanıtların yeterli miktarda ve güvenilir olduğunu, izledikleri denetleme yöntem ve tekniklerinin tasdik ettikleri devlet hakkı beyanının işletme kayıtları ile uyumlu olduğunun belirlenmesi açısından uygun ve yeterli olduğunu gerekçeli olarak açıklayacaklardır.

RAPOR DİZPOZİSYONU

III - HESAP İNCELEMELERİ:

(Bu bölümde sınırlandırıcı olmamak kaydıyla asgari aşağıdaki bilgilere yer verilebilir.)

* Devlet hakkı hesabına esas maden miktarının satış faturası, sevk irsaliyesi, sevk fişleri ve envanter kayıtları ile uyumlu olup olmadığı,

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

RAPOR DİZPOZİSYONU

III - HESAP İNCELEMELERİ:

* Devlet hakkı hesabına esas alınan ocak başı fiyatın işletmenin fatura ve ilgili kayıtları ile uyumlu olup olmadığı,

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

RAPOR DİZPOZİSYONU

III - HESAP İNCELEMELERİ:

* Devlet hakkı hesabına esas alınan ocak başı fiyatın Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce belirlenen fiyatın altında olup olmadığı,

RAPOR DİZPOZİSYONU

III - HESAP İNCELEMELERİ:

- Devlet hakkı hesabına esas alınan ocak başı fiyatın işletmenin fatura ve ilgili kayıtları ile uyumlu olup olmadığı,
- Devlet hakkı hesabına esas alınan ocak başı fiyatın Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne belirlenen fiyatın altında olup olmadığı,
- Zenginleştirilerek satılan cevherlerde ocak başı fiyatın hesaplanmasının doğru bir şekilde yapılıp yapılmadığı ve hesaplamada dikkate alınan giderlerin işletmenin kayıtları ile uyumlu olup olmadığı,
- Devlet hakkı hesabına esas matrahın hesaplanması ve işletmenin gelir tablosunda yer alan tutarlarla uyumlu olup olmadığı,
- Devlet hakkı hesabına esas alınacak oranın doğru tespit edilip edilmediği,
- Devlet hakkının, indirim ve muafiyetlerin doğru hesaplanıp hesaplanmadığı
- Yeminli mali müşavirce gerekli görülecek diğer hususlar.

RAPOR DİZPOZİSYONU

III - HESAP İNCELEMELERİ:

* Zenginleştirilerek satılan cevherlerde ocak başı fiyatın hesaplanmasının doğru bir şekilde yapılıp yapılmadığı ve hesaplamada dikkate alınan giderlerin işletmenin kayıtları ile uyumlu olup olmadığı,

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

RAPOR DİZPOZİSYONU

III - HESAP İNCELEMELERİ:

* Devlet hakkı hesabına esas matrahın hesaplanması ve işletmenin gelir tablosunda yer alan tutarlarla uyumlu olup olmadığı,

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

RAPOR DİZPOZİSYONU

III - HESAP İNCELEMELERİ:

* Devlet hakkı hesabına esas alınacak oranın doğru tespit edilip edilmediği,

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

RAPOR DİZPOZİSYONU

III - HESAP İNCELEMELERİ:

* Devlet hakkının, indirim ve muafiyetlerin doğru hesaplanıp hesaplanmadığı

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

RAPOR DİZPOZİSYONU

III - HESAP İNCELEMELERİ:

*** Yeminli mali müşavirce gerekli görülecek diğer hususlar.**

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

RAPOR DİZPOZİSYONU

IV – SONUÇ

Bu bölümde yeminli mali müşavirler, devlet hakkı beyanı tasdik edilecek işletmenin yasal kayıtlarına göre ödenmesi gereken devlet hakkı tutarı ile uygulanabilecek indirim ve muafiyetleri ayrıntılı olarak net bir şekilde belirtilecektir.

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
Chamber of Sworn-in Certified Public Accountants of İstanbul

RAPOR DİZPOZİSYONU

EKLER :

Yeminli mali müşavirler tasdik ettikleri devlet hakkı beyanlarında yer alan bilgilerin doğruluğunun ve gerçeğe uygunluğunun ispatında kullanılabilecek her türlü bilgi ve belgelerin listesini tasdik raporuna ekleyeceklerdir.